

iMoRe №187. Митний «безвіз» та новий закон про офіційну статистику

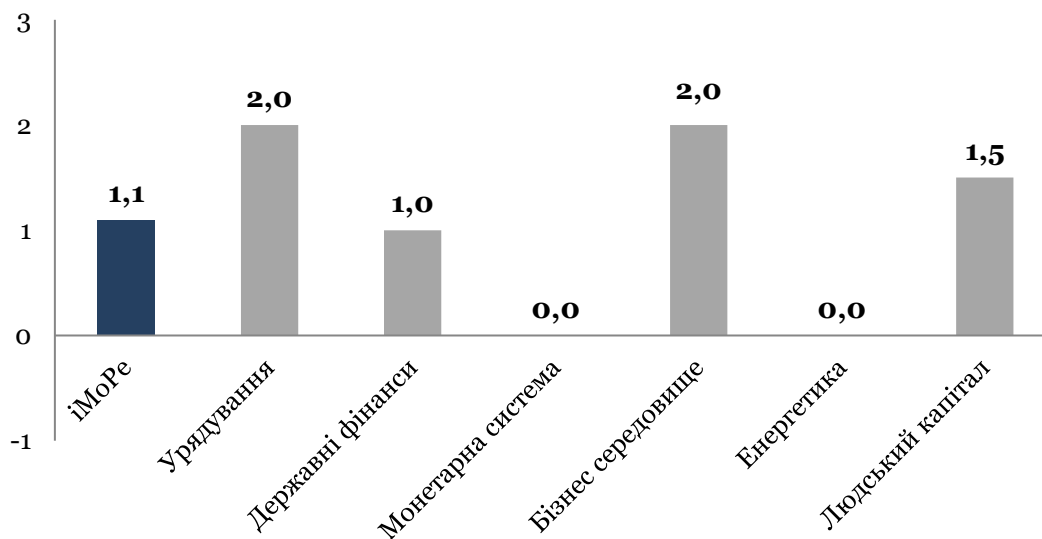
Індекс моніторингу реформ (iMoRe) становить +1,1 бала за період з 15 серпня по 11 вересня 2022 року з можливих значень від -5,0 до +5,0. У попередньому раунді індекс дорівнював +1,2 бала.

Графік 1. Динаміка Індексу моніторингу реформ

Індекс реформ може приймати значення від -5 до +5, значення вище за +2 розглядається як прийнятний темп реформ

Графік 2. Значення iMoRe та його компонентів у поточному раунді оцінювання

Основні події раунду

1. Закон про офіційну статистику, +2 бала

Підписаний у вересні [закон 2524-IX](#) про офіційну статистику покликаний оновити законодавство у цій сфері. Адже попередній [2615-XII](#) був ухвалений ще у 1992 році і навіть з урахуванням змін до нього не відповідав сучасним можливостям та стандартам роботи з даними.

Новий закон гармонізує законодавство України із відповідним законодавством Європейського союзу (на виконання статті 355 [Угоди про Асоціацію з ЄС](#)) та вирішує давнє питання з доступом статистичної агенції до адміністративних даних. Це має значно пришвидшити та покращити доступ до даних, а також зменшити звітне навантаження на респондентів. Закон також створює передумови для розвитку інформаційної системи органів державної статистики та її інтеграції з інформаційними системами інших органів влади.

Ще одним довгоочікуваним нововведенням для дослідників є створення нормованого доступу до мікроданих. Їх зможуть отримати організації, включені «до переліку державних органів, установ і організацій та інших установ і організацій, які можуть отримувати доступ до мікроданих у дослідницьких цілях та з метою виконання Україною взятих на себе зобов'язань у рамках міжнародних угод». Такий перелік має створити Держстат.

Коментар

«Новий закон про офіційну статистику враховує напрацювання ООН у цій сфері (найкращі практики), серед них рівний доступ користувачів до даних, мінімізація навантаження на респондентів, забезпечення конфіденційності інформації».

Новий закон визначає Держстат відповідальним за збір усієї статистичної інформації в Україні, тобто інші органи влади будуть подавати інформацію за методикою, погодженою Держстатом. Закон визначає, що Держстат отримуватиме статистичну інформацію від інших державних органів безоплатно, що знизить навантаження на респондентів. Дуже важливим для дослідників та розробників політик є врегулювання доступу до мікроданих (наразі, з 2014 року, мікродані не надаються взагалі). При цьому буде забезпечено конфіденційність даних. Крім того, Держстату дозволено проводити статистичні спостереження, не передбачені планом державних статистичних спостережень, на комерційній основі. Закон набере чинності з 1 січня 2023 року. Втілення цього закону в життя має підвищити обсяг та якість офіційної статистики та відповідно створити більше можливостей для ухвалення рішень, що базуються на даних».

Ілона Сологуб, наукова редакторка «Вокс Україна»

- 2. Закон про приєднання України до Конвенції про спрощення формальностей у торгівлі товарами, +2 бала**
- 3. Закон про приєднання України до Конвенції про процедуру спільного транзиту з ЄС, +2 бала**
- 4. Закон, необхідний для приєднання України до «митного безвізу» – зміни до Митного кодексу, +2 бала**

Верховна Рада ухвалила три закони, що значно сприяють зближенню країни з Європейським Союзом. Це [закон 2554-IX](#) про приєднання країни до Конвенції про спрощення формальностей у торгівлі товарами, [закон 2555-IX](#) про приєднання України до Конвенції про процедуру спільного транзиту з ЄС та [закон 2510-IX](#), що вносить у Митний кодекс зміни, необхідні для узгодження митних питань та розвитку двостороннього торговельного середовища. Після ухвалення цих законів Україна може за спрощеними правилами торгувати з європейськими країнами.

Під час митної взаємодії Україна буде використовувати [Нову комп'ютеризовану систему транзиту \(NCTS\)](#), яка дозволяє налагодити обмін інформацією про всі етапи митного оформлення товарів з використанням електронних повідомлень у режимі реального часу. Для переміщення товарів між країнами-підписантами достатньо однієї транзитної декларації (яка підходить і для експорту, і для імпорту, і для транзиту) та однієї гарантії, а [авторизовані підприємства](#) зможуть відправляти та отримувати товари без заїзду на митні термінали.

Коментар

«Нормативні зміни є логічним результатом підготовки України до практичного застосування Конвенції про процедуру спільного транзиту (NCTS) та Конвенції про спрощення формальностей у торгівлі товарами, до яких Україна приєдналась наприкінці серпня цього року. Першого жовтня наміри України були підтверджені стороною ЄС під час засідання Ради асоціації Україна-ЄС.»

Запровадження новацій сприятиме зменшенню черг на кордоні для представників експортно-імпортного бізнесу та спрощення бюрократичних процедур. Це надзвичайно важливі зміни для всього українського бізнесу, підтримані також і в рамках ініціативи ЄС «Шляхи солідарності», яка має на меті усунення транспортних затримок та поліпшення сполучності з ЄС. Першим кроком у рамках цієї ініціативи стала Угода про вантажні перевезення автомобільним транспортом, яка скасувала необхідність отримання українськими перевізниками дозволів для здійснення двосторонніх та транзитних перевезень в держави ЄС, а також дозволила уникнути зупинки експорту української продукції через автомобільні пункти пропуску. Рух на спрощення було продовжено у Конвенціях.»

Які саме заходи сприятимуть досягненню цих завдань? Представники бізнесу застосовуватимуть підхід «один транспорт – одна декларація».

До запровадження в дію Конвенції, підприємцям необхідно було проходити митний контроль та заповнювати транзитні декларації кожної з країн ЄС, якщо потрібно було перетинати кордони кількох держав-членів ЄС. Тепер цей бюрократичний бар'єр усунуто. Втім, у підприємців все ще є питання щодо практичного застосування митних спрощень, зокрема щодо фінансових гарантій та умов отримання спрощень.

На скорочення часу проходження митного контролю також впливатиме оптимізація ресурсів митних органів, адже новачки даватимуть можливість митникам обмінюватись інформацією із суміжними країнами в реальному часі».

Ірина Сушко, виконавчий директор, ГО «Європа без бар'єрів»

Закон щодо пришвидшення приватизації для сприяння релокації підприємств, +1 бал

Закон [2468-IX](#) містить як тимчасові, так і постійні норми.

На період дії воєнного стану заборонена велика приватизація (об'єкти дорожче [250 млн грн](#)), а також приватизація майна, що знаходиться у зоні бойових дій або поруч із нею. Тимчасово спрощені вимоги до підготовки об'єктів для приватизації: скасована необхідність проводити аудит, інвентаризацію та оцінку майна, а учасники торгів лишаються анонімними до завершення аукціону.

Серед постійних норм закону – можливість формувати пули з кількох об'єктів приватизації. Це має пришвидшити та полегшити бюрократичну частину процесу і прискорити надходження грошей до держави. Також скорочуються терміни анонсування аукціонів для об'єктів малої приватизації: вони мають становити від 20 до 25 днів (раніше до 35 днів).

Закон також вказує, що заборона відчуження, арешт майна (крім як за кримінальним провадженням) чи відсутність згоди іпотекотримача на продаж майна, що перебуває в заставі (іпотеці), що є частиною єдиного майнового комплексу державного чи комунального підприємства, не є перешкодою для продажу таких майнових комплексів. Права і обов'язки колишнього власника разом із майном переходять до покупця.

Коментар

«Ухвалення цього Закону сприятиме усуненню низки корупційних ризиків у сфері приватизації державного та комунального майна. Перш за все, підготовка об'єктів великої приватизації буде здійснюватися без залучення третіх осіб – радників, а продаж цих об'єктів відбуватиметься через електронні аукціони. Такі зміни обмежать вплив організатора аукціонів та зацікавлених осіб на процедури приватизації, зменшать кількість змов між ними, забезпечать прозорість та підвищать рівень конкуренції.

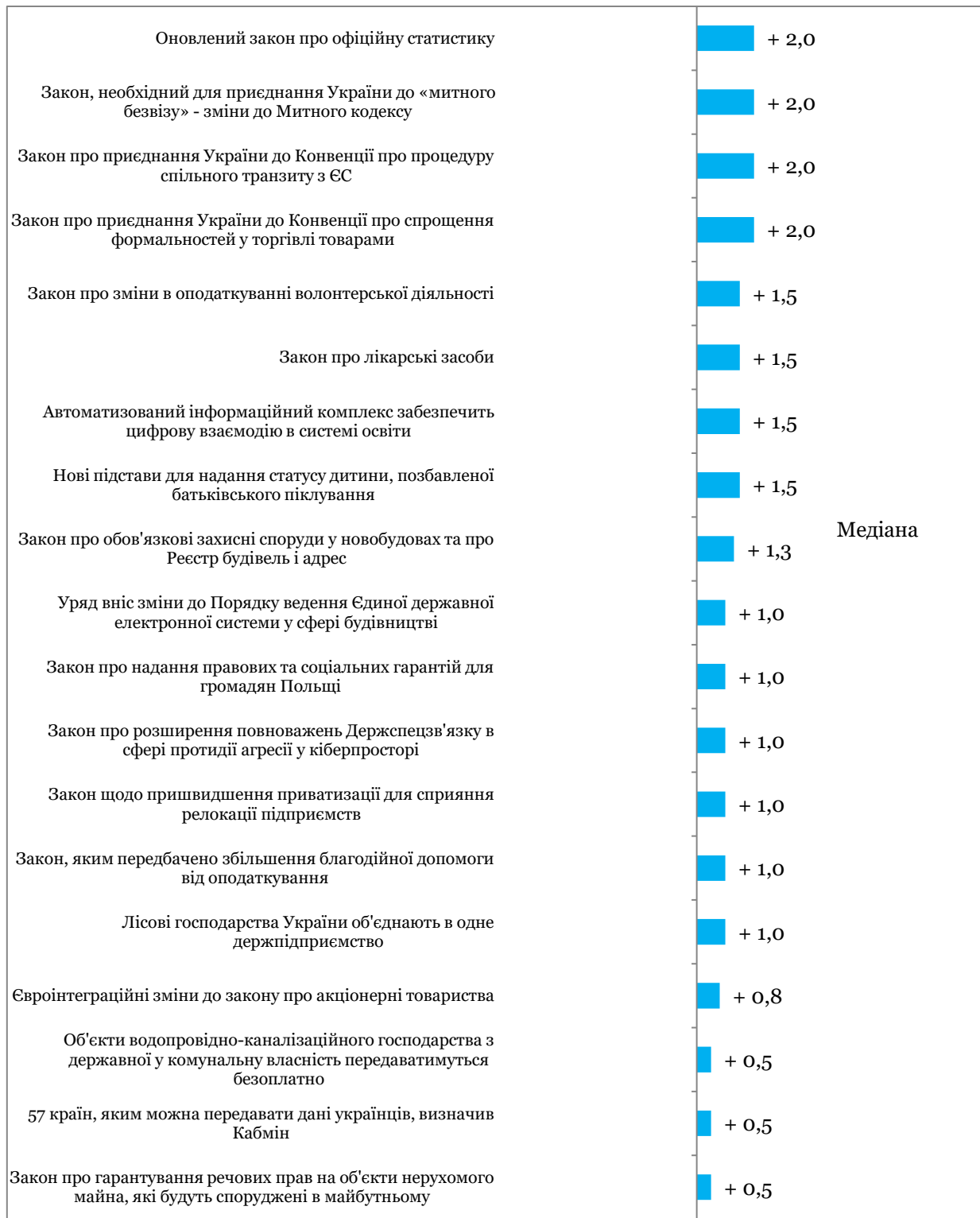
Також Закон передбачає переоформлення на покупців окремих об'єктів приватизації дозволів та ліцензій на провадження певних видів господарської діяльності до кінця строку їхньої дії — це дасть змогу покупцям уникнути процедур отримання нових дозвільних документів, які нерідко супроводжуються корупційними зловживаннями.

Ще одна важлива новація — можливість приватизації обтяженого майна у складі єдиних майнових комплексів державних і комунальних підприємств. Такі зміни уможливають продаж підприємств, які протягом тривалого часу були джерелом корупції, однак через борги, в тому числі штучно створені їхнім менеджментом, та подальші арешти майна, не могли бути приватизовані.

Закон містить і ризикову норму. Вона стосується права однієї особи бути керівником (або виконуючим обов'язки) кількох ДП за сумісництвом. Більшість корупційних злочинів на підприємствах державної та комунальної власності відбуваються саме за участю керівного складу. І відповідні зміни законодавства створюють правову основу для призначення на посади не лише ефективних менеджерів, але й, на жаль, недоброчесних керівників, що не сприятиме зниженню рівня корупції у державному секторі економіки».

Андрій Швадчак, юридичний радник ТІ Україна

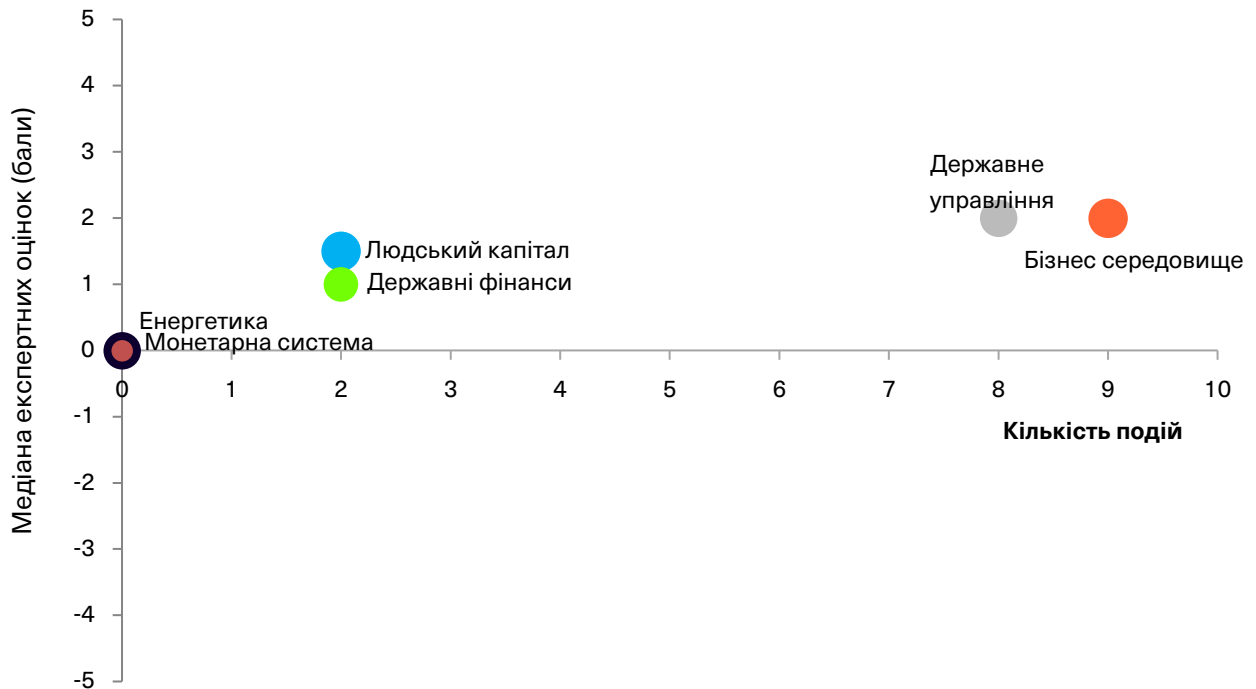
Графік 3. Події, що визначали значення індексу, оцінка події є сумою її оцінок за напрямками, тому вона може перевищувати +5, або бути меншою за -5

Таблиця 1. Оцінки всіх подій та прогресу реформ за напрямками

Державне управління	+2,0
Закон про надання правових та соціальних гарантій для громадян Польщі	+1,0
Закон про розширення повноважень Держспецзв'язу в сфері протидії агресії у кіберпросторі	+1,0
Закон щодо пришвидшення приватизації для сприяння релокації підприємств	+0,5
Закон про обов'язкові захисні споруди у новобудовах та про Реєстри будівель і адрес	+1,0
Оновлений закон про офіційну статистику	+2,0
Об'єкти водопровідно-каналізаційного господарства з державної у комунальну власність передаватимуться безоплатно	+0,5
57 країн, яким можна передавати дані українців, визначив Кабмін	+0,5
Лісові господарства України об'єднують в єдине держпідприємство	+1,0
Державні фінанси	+1,0
Закон, яким передбачено звільнення благодійної допомоги від оподаткування	+1,0
Закон про зміни в оподаткуванні волонтерської діяльності	+1,5
Монетарна система	0,0
Бізнес середовище	+2,0
Закон щодо пришвидшення приватизації для сприяння релокації підприємств	+0,5
Закон про лікарські засоби	+1,5
Закон про обов'язкові захисні споруди у новобудовах та про Реєстри будівель і адрес	+0,3
Закон, необхідний для приєднання України до «митного безвізу» – зміни до Митного кодексу	+2,0
Закон про приєднання України до Конвенції про процедуру спільного транзиту з ЄС	+2,0
Закон про приєднання України до Конвенції про спрощення формальностей у торгівлі товарами	+2,0
Закон про гарантування речових прав на об'єкти нерухомого майна, які будуть споруджені в майбутньому	+0,5
Євроінтеграційні зміни до закону про акціонерні товариства	+0,8
Уряд вніс зміни до Порядку ведення Єдиної державної електронної системи у сфері будівництва	+1,3
Енергетика	0,0
Людський капітал	+1,5
Автоматизований інформаційний комплекс забезпечить цифрову взаємодію в системі освіти	+1,5
Нові підстави для надання статусу дитини, позбавленої батьківського піклування	+1,5

Графік 4. Значення окремих компонентів Індексу та кількість подій

(Див. графіки та таблиці на сайті http://imorevox.in.ua/?page_id=577, http://imorevox.in.ua/list_rounds.php)

Довідкова інформація: Індекс Моніторингу Реформ (iMoRe) VoxUkraine призначений надавати комплексну оцінку зусиллям влади України зі впровадження економічних реформ. Індекс базується на експертних оцінках змін у регуляторному середовищі за п'ятьма напрямками:

1. Державне управління
2. Державні фінанси
3. Монетарна система
4. Бізнес середовище
5. Енергетика

Детальніше про Індекс та методологію розрахунку можна дізнатись на сайті imorevox.org.

VoxUkraine – це ініціатива, створена групою міжнародних та вітчизняних економістів, присвячена реформам та економічному розвитку України. Цілями VoxUkraine є поширення науково обґрунтованого аналізу та коментарів щодо економічних та суспільно-політичних подій в Україні, підвищення рівня дискусії та формулювання системного підходу до реформ, а також інтеграція України в світову мережу економістів та діячів, відповідальних за економічну політику.